

Η αίρεση ως επιστήμη (Σεβ. Μητροπ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Ιουνίου 13, 2018

Τόν 3ο και 4ο αιώνα η Έκκλησία αντιμετώπισε ένα μεγάλο πρόβλημα μέ την συνάντηση του Χριστιανισμού μέ τον Έλληνισμό, δηλαδή τής άποκαλυπτικής θεολογίας μέ τίς θεωρίες τών Φιλοσόφων, τών Προσωκρατικών, τής Κλασικής μεταφυσικής (Πλάτωνα, Αριστοτέλης) και του Νεοπλατωνισμού.

Οί θεολόγοι πού ζούσαν στά μέρη τής Άνατολής συζητούσαν μέ τούς φιλοσόφους για θεολογικά-όντολογικά και κοσμολογικά προβλήματα και προσπαθοῦσαν νά άπαντήσουν σέ αυτά μέσα από την άποκαλυπτική θεολογία. Έπειδή δέν είχαν έμπειρική γνώση του Θεού, γι' αυτό κατέληξαν σέ διάφορες **αίρέσεις**, όπως είναι οί Άρειανοί και οί μετέπειτα αίρετικοί.

Οί φιλοσοφούντες θεολόγοι προσπαθοῦσαν νά άπαντήσουν στους Άριστοτελικούς φιλοσόφους για τό είναι του Θεού σέ σχέση μέ τον κόσμο, εισηγάγαν τά περί τής ούσίας και τής ένεργείας στον Θεό, για νά άπαντήσουν στό ότι ο κόσμος δέν είναι άίδιος και από εκεί κατέληξαν σέ αίρετικές άπόψεις στην Τριαδολογία και την Χριστολογία. Έτσι, δημιούργησαν καινούργιες άπόψεις πού σαφέστατα άπόκλιναν από την θεολογία τών Προφητών, τών Άποστόλων και τών Πατέρων, οί όποιοι παρέλαβαν την αλήθεια από τον Άσαρκο Λόγο στην Παλαιά Διαθήκη και τον Σεσαρκωμένο Λόγο στην Καινή Διαθήκη.

Η Έκκλησία αντιμετώπισε μεγάλο πρόβλημα από τούς φιλοσοφούντες θεολόγους, οί όποιοι θεολογοῦσαν μέ τον στοχασμό και την λογική, και γι' αυτό συγκλήθηκαν οί Οικουμενικές Σύνοδοι για νά αντιμετωπίσουν τίς αίρετικές κακοδοξίες. Όσοι ύποστήριζαν τέτοιες άπόψεις ειλημμένες από την φιλοσοφία καταδικάστηκαν από τίς Οικουμενικές Συνόδους.

Η Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδος (692 μ.Χ.) στον πρώτο κανόνα της μέ τίτλο «περί τηρήσεως τών ιερών κανόνων τών προτέρων συνόδων» όρίζει «άκαινοτόμητόν τε και άπαράτρωτον φυλάττειν την παραδοθεισαν ήμϊν πίστιν ύπό τε τών αύτοπτών και ύπηρετών του Λόγου, τών θεοκρίτων Άποστόλων» και στην συνέχεια μνημονεύει και τών Πατέρων τών έως τότε Συνόδων.

Άναφερόμενος ό κανόνας αυτός στους Πατέρας τών Οικουμενικών Συνόδων, συγχρόνως καταγράφει και τίς κακοδοξίες τών αίρετικών. Δηλαδή, δέν

καταδικάζονται άπλώς και γενικώς οι αίρέσεις ως προς τόν Χριστό και τό Άγιον Πνεύμα, αλλά οι έκφραστες αύτῶν τῶν κακοδοξιῶν. Έτσι, μνημονεύει τόν «Άρειον τόν δυσσεβῆ», «τόν βέβηλον Μεκεδόνιον», τόν «Άπολλιναρίον, τόν τῆς κακίας μύστην», «τήν ληρώδη τοῦ Νεστορίου διαίρεσιν», τόν «Εὐτυχέα τόν ματαιόφρονα», και άλλους αίρετικούς και κακοδόξους. Κάνουν έντύπωση τά επίθετα πού χρησιμοποιοῦνται γιά νά προσδιορίσουν τόν φιλοσοφικό και κακόδοξο τρόπο θεολογήσεώς τους.

Τά ίδια διαβάζουμε στό περίφημο ἔργο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ μέ τίτλο: «Έκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως». Αναφερόμενος ὁ κορυφαῖος αὐτός Δογματικός Πατέρας τοῦ 8ου αἰῶνος στά θέματα τῆς Χριστολογίας, ὅτι ἡ ένωση στόν Χριστό ἔγινε ἀπό δύο τέλειες φύσεις, τήν θεία και τήν ἀνθρωπίνη, μνημονεύει τόν Διόσκορο και τόν Σεβῆρο πού ὑποστήριζαν ὅτι ἔγινε φурμός ἢ σύγχυση ἢ ἀνάκραση τῶν δύο φύσεων στόν Χριστό.

Γράφει ὅτι δέν ένώθηκαν οι δύο φύσεις στόν Χριστό «κατά φурμόν ἢ σύγχυσιν ἢ ἀνάκρασιν, ὡς ὁ θεήλατος (κυνηγημένος ἀπό τόν Θεό) ἔφη Διόσκορος, Σεβῆρος τε και ἡ τούτων έναγῆς (μιασμένη) συμμορία». Επίσης, γράφει ὅτι ἡ ένωση τῶν δύο φύσεων στόν Χριστό δέν εἶναι προσωπική ἢ σχετική ἢ κατ' ἀξία ἢ κατά τήν ταυτότητα τῆς βουλήσεως ἢ τήν ὁμοτιμία ἢ τήν ἀνωθυμία ἢ τήν εὐδοκία, «ὡς ὁ θεοστυγῆς (βλάσφημος) ἔφη Νεστόριος, Διόδωρός τε και ὁ Μομψουεστίας Θεόδωρος και ἡ τούτων δαιμονιώδης (δαιμονισμένη) ὁμήγυρις».

Παρατηροῦμε ὅτι οι Πατέρες τῆς Έκκλησίας χρησιμοποιοῦσαν δυνατά επίθετα γιά νά χαρακτηρίσουν τούς αίρετικούς, οι ὁποῖοι μετέδιδαν κακοδοξίες και αίρέσεις πού στρέφονταν έναντίον τῆς ἀληθινῆς πίστεως, ένῶ ἦταν ἅγιοι και μετεῖχαν τῆς Θεοποιοῦ ένεργείας τοῦ Θεοῦ. Στά θέματα τῆς πίστεως δέν ἐπιτρέπονται εὐγενεῖς λόγοι, διπλωματικές ένέργειες και συμβιβασμοί.

Παρατηρώντας τήν ἐξέλιξη τῶν πραγμάτων διαπιστώνουμε ὅτι αὐτός ὁ στοχαστικός και φιλοσοφικός τρόπος θεολογήσεως, πού καταδικάστηκε ἀπό τίς Οἰκουμενικές Συνόδους, πέρασε μέ διαφορούς τρόπους στήν Δύση και ἐκφράσθηκε ἀπό τήν λεγομένη Σχολαστική θεολογία, ἡ ὁποία θεωρήθηκε ὅτι εἶναι ἀνώτερη ἀπό τήν πατερική θεολογία. Μετά τήν Σχολαστική θεολογία, κυρίως τόν 13ο αἰῶνα, ἀναπτύχθηκαν άλλα φιλοσοφικά και θεολογικά ρεύματα πού ἀπομακρύνθηκαν τόσο ἀπό τήν Σχολαστική θεολογία ὅσο και ἀπό τήν Πατερική θεολογία, και ὡς κέντρο τῆς θεολογήσεως τέθηκαν οι φιλόσοφοι και οι φιλοσοφοῦντες. Εἶναι φανερό, ὅταν μελετᾶ κανεῖς τά θεολογικά ρεύματα στόν δυτικό χῶρο, παρατηρεῖ ὅτι, ένῶ ἡ Σχολαστική θεολογία ἐπηρεάσθηκε κυρίως ἀπό τόν Πλάτωνα, αλλά και τόν Ἀριστοτέλη, ἡ μετέπειτα ἐξέλιξη στήν Εὐρώπη ἐπηρεάσθηκε ἀπό τήν προσωκρατική φιλοσοφία.

Μέσα σέ αυτήν τήν προοπτική οί δυτικοί θεολόγοι μέ διαφόρους τρόπους μελετοῦν τά ἔργα καί τήν διδασκαλία τῶν ἀρχαίων αἰρετικῶν καί κατά κάποιον τρόπο τούς συμπαθοῦν. Ἔτσι καλλιεργοῦνται θεολογικές ἀπόψεις πού προσεγγίζουν περισσότερο στήν διδασκαλία τῶν ἀρχαίων αἰρετικῶν. Γιά παράδειγμα, ὅλη ἡ σύγχρονη φιλοσοφία καί θεολογία εἶναι βολονταριστική, κάνει λόγο γιά ὑποστατική θέληση, ἡ ὁποία καταδικάστηκε ἀπό τήν ΣΤ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο.

Ἔτσι, σύγχρονοι θεολόγοι μελετοῦν τά ἔργα τους, ἐκτιμοῦν τόν τρόπο θεολογήσεώς τους, τούς συμπαθοῦν καί φθάνουν μέχρι τό σημεῖο νά γράφουν ὅτι οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας πού συμμετεῖχαν στίς Οἰκουμενικές Συνόδους δέν κατάλαβαν τούς αἰρετικούς, ἀλλά τούς παρερμήνευσαν καί τούς ἀδίκησαν μέ τό νά τούς καταδικάσουν. Ἔτσι, ἔγιναν διατριβές γιά τόν αἰρετικό Διόσκορο, Εὐτυχῆ, Ἀπολλινάριο κλπ., μέ τίς ὁποῖες οἱ συντάκτες τους κατέλαβαν Πανεπιστημιακές θέσεις καί μέ αὐτόν τόν τρόπο διδάσκουν αὐτές τίς ἀπόψεις στούς φοιτητές τους, ἀντίθετα ἀπό ὅ,τι διδάσκει, ἐορτάζει καί ψάλλει ἡ Ἐκκλησία.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ αἵρεση καί οἱ αἰρετικοί περνοῦν στίς Ὀρθόδοξες Θεολογικές Σχολές μέσα ἀπό τήν λεγόμενη ἐπιστήμη. Ὅποτε σήμερα, μερικές φορές ἡ αἵρεση κυκλοφορεῖ μέ τόν μανδύα τῆς ἐπιστήμης καί οἱ αἰρετικοί μέ τό ἔνδυμα τῶν ἐπιστημόνων. Φυσικά, ἄλλο εἶναι νά μελετῶνται οἱ ἀπόψεις καί τῶν αἰρετικῶν σέ ἀντιπαραβολή μέ τήν διδασκαλία τῶν Πατέρων, πού εἶναι ἐπιστήμη, καί ἄλλο νά παρουσιάζονται μέσα ἀπό τήν διαδικασία τῆς ἐπιστήμης οἱ αἰρετικοί «θεήλατοι», «θεοστυγεῖς», «δαιμονιώδης ὁμήγυρις», ὡς ἀδικηθέντες ἀπό τούς Πατέρες καί τίς Οἰκουμενικές Συνόδους.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία στήν λατρεία της ψάλλει θριαμβευτικά γιά τήν νίκη τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐναντίον τῶν αἰρέσεων καί τῶν αἰρετικῶν, καί ὁμολογεῖ τήν ἀλήθεια καί τιμᾷ τούς Πατέρας ἐναντι τῶν αἰρετικῶν, καί μερικοί Ὀρθόδοξοι θεολόγοι στίς Θεολογικές Σχολές κάνουν ἐπιστήμη πάνω στήν αἵρεση καί τούς αἰρετικούς, μέ τό νά τούς παρουσιάζουν ὡς ἀδικηθέντας ἀπό τήν ἴδια τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. Εἶναι πράγματι τραγελαφικό αὐτό.

Ὅσο ἐξετάζει κανεῖς τά σύγχρονα θεολογικά πράγματα μέσα ἀπό τήν διδασκαλία τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας τόσο καί ἀπογοητεύεται.

Κατά τήν διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας ὑπῆρχε μεγάλη ἄγνοια καί ἀμάθεια, ἀλλά ὑπῆρχε ἡ λατρεία πού βασίζεται στήν θεολογία τῆς Ἐκκλησίας. Σήμερα, σέ μερικά σημεία, μεταφέρθηκε στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἡ αἵρεση ὡς ἐπιστήμη, τήν ὁποία καλλιεργοῦν ὅσοι θέλουν νά καταλάβουν πανεπιστημιακές θέσεις, καί συγχρόνως παραθεωρεῖται ὁ πλοῦτος τῆς λατρείας.

Ἀλλά ὑπάρχει Θεός. «Μεγάλη ἡ ἀλήθεια καί ὑπερισχύει» (Α΄ Ἐσδρ. δ΄, 41).

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<http://alopsis.gr>

(Πηγή: parembasis.gr)